

Cross-border issues on consumer protection

Prof. dr Maja Kostić-Mandić

Izvori materijalnog prava

Direktiva o
pravima
potrošača iz
2011.

Druge direktive za: ugovore
zaključene van poslovnih
prostorija, potrošačke
kredite, ugovore na daljinu,
pružanje finansijskih usluga
na daljinu, korišćenje
nekretnina na određeno
vrijeme, putovanja u paket
aranžmanu, nepravične
odredbe u potrošačkim
ugovorima i prodaju
potrošačke robe

i u oblastima: odgovornosti
za proizvode sa
nedostatkom, sigurnosti
proizvoda, elektronske
trgovine, prava osiguranja,
bankarstva, investicija,
zaštite podataka i
telekomunikacija, kao i u
slučaju avio-prevoza (zbog
izostanka, otkaza ili
značajnijeg kašnjenja leta)

CONSUMER
PROTECTION

Prekogranična zaštita potrošača u oblasti mjerodavnog prava

- Ostvaruje se na osnovu Uredbe br. 593/2008 o mjerodavnom pravu za ugovorne obaveze (Rim I)

- Pravilno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta - primjenom istog nacionalnog prava u državama članicama EU gdje god se vodio postupak u EU

Zaštita potrošača kao slabije ugovorne strane na osnovu mjerodavnog prava:

povoljnijim pravilima od opštih kojima se smanjuju troškovi spora

sporovi su male vrijednosti

razvoj tehnika prodavanja na daljinu

Prekogranična zaštita potrošača u oblasti nadležnosti i priznanja i izvršenja sudskih odluka

THE BRUSSELS I
REGULATION
RECAST

Ostvaruje se na osnovu Uredbe br. 1215/2012 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (Brisel I izmijenjena)

- autonomni pojmovi iz Uredbe Brisel I izmijenjene se istovjetno tumače na osnovu Uredbe Rim I i Uredbe Rim II (Uredba br. 864/2007 o mjerodavnom pravu za vanugovorne obaveze)

- autonomni pojmovi: uobičajeno boravište i usmjerenje djelatnosti

Mjerodavno pravo

Za potrošački ugovor posebno pravilo: osnovno rješenje – primjena materijalnog prava države uobičajenog boravišta potrošača

Uslovi:

1) **trgovac obavlja svoju poslovnu djelatnost** ili djelatnost nezavisne profesije u državi uobičajenog boravišta potrošača, **ili** na bilo koji način takvu djelatnost **usmjerava** prema toj državi ili prema više država, uključujući tu državu

2) **ugovor spada u područje te djelatnosti**

3) i da ugovor bude i **zaključen**, i to u okviru poslovanja tog trgovca.

Praksa Suda pravde EU 1

- 2 prethodna mišljenja o tumačenju pojma “usmjeravanje djelatnosti”, za potrebe primjene Uredbe Brisel I i njenih pravila o nadležnosti za potrošačke ugovore
- slučaj C-585/08: *Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG* (uplata turističkih usluga kruzera putem internet sajta van zemlje uobičajenog boravišta potrošača)
- slučaj C-144/09: *Hotel Alpenhof v. Mr. Heller* (uplata hotelskog smještaja putem internet sajta van zemlje uobičajenog boravišta potrošača)

COUR DE JUSTICE

DE L'UNION

EUROPÉENNE

Praksa Suda pravde EU 2

Relevantne činjenice:

međunarodni karakter
aktivnosti,

navođenje telefonskih brojeva
sa međunarodnim pozivnim
brojem,

upotreba jezika ili neke druge
valute osim jezika ili valute koji
se obično koriste u državi
članici u kojoj je trgovac
osnovan sa mogućnošću izrade i
potvrde rezervacije na tom
drugom jeziku i dr.

Činjenice koje nijesu relevantne
su:

dostupnost internet stranice u
državi članici u kojoj potrošač
ima prebivalište,

navođenje kontakata ili
upotreba jezika ili valute koji se
koriste u državi članici trgovca

Primjena
opštih pravila
o
mjerodavnom
pravu za
ugovore

- Ako nije ispunjen jedan od navedenih uslova za primjenu prava uobičajenog boravišta potrošača (obavljanje trgovinske djelatnosti u državi uobičajenog boravišta potrošača ili usmjeravanje djelatnosti prema toj državi, a to vodi zaključenju ugovora iz te djelatnosti), primijenit će se opšta pravila o mjerodavnom pravu za ugovore (pravilo o autonomiji volje ili o supsidijernim tačkama vezivanja).
- *Primjer: njemački turista koji živi u Hamburgu prilikom trgovine na godišnjem odmoru u Španiji neće uživati zaštitu njemačkog prava kao prava svog uobičajenog boravišta na osnovu Uredbe Rim I, dok može uživati zaštitu po španskom pravu koje sadrži materijalnopravne odredbe implementiranih direktiva o zaštiti potrošača.*
- Uobičajeno boravište jedina tačka vezivanja i za punovažnost forme potrošačkog ugovora.

Kolizionopravna autonomija volje stranaka

- Manji značaj nego kod drugih ugovora
- Ugovorne strane mogu izabrati neko drugo pravo kao mjerodavno (umjesto prava uobičajenog boravišta potrošača), ali **takvim izborom ne može se uskratiti zaštita potrošaču koju ima po prinudnim propisima prava njegovog uobičajenog boravišta**
- Sudija treba da uporedi sadržaj prinudnih propisa prava uobičajenog boravišta potrošača sa sadržajem prinudnih propisa prava koje su stranke izabrale i da primijeni ona pravna pravila koja su povoljnija za potrošača.

CUSTOMER RIGHTS

CONSUMER PROTECTION

CONSUMER COMPLAINT

Izuzeci od primjene uobičajenog boravišta potrošača/ autonomije volje

Ugovori o pružanju
usluga

Ugovore čiji je predmet
stvarno pravo na
nepokretnosti ili zakup
nepokretnosti, osim
ugovora o *timesharing*-u

Ugovori o prevozu

Izdavanje odnosno javna
ponuda prenosivih vrijednosnih
papira kao i unos ili otkup
jedinica u preduzećima za
zajednička ulaganja, bez
uključivanja onih aspekata koji
se odnose na pružanje
financijskih usluga

Ugovor sklopljen unutar
multilateralnog sustava koji
spaja odnosno pojednostavljuje
spajanje interesa trećih osoba
kod višestruke kupovine i
prodaje u vezi sa finansijskim
instrumentima

Ugovori o pružanju usluga

Neće se primjenjivati naprijed opisana pravila ako se te usluge pružaju potrošaču isključivo u državi koja nije država njegovog uobičajenog boravišta.

Kada postoji jaka veza sa zemljom gdje se pružaju usluge (npr. kada potrošač direktno izvrši rezervaciju i plati cijenu smještaja u stranom hotelu), ne želi se dovesti u nepovoljan položaj pružalac usluge.

Potrošač ne može očekivati zaštitu prava zemlje svog uobičajenog boravišta jer ta veza nije relevantna kada se usluga u potpunosti pruža u nekoj drugoj zemlji, a ne zemlji u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište.

Ugovori o prevozu

- Ovo se odnosi na sve vrste prevoza i putnika i robe, nezavisno od toga da li se prevoz vrši drumskim, željezničkim, morskim ili vazdušnim saobraćajem, osim na ugovore kojima se za jedinstvenu cijenu pruža kombinovana usluga putovanja i smještaja.
- Zaštita se pruža i u slučaju besplatnog prevoza.
- U oblasti međunarodnog transporta postoji veliki broj međunarodnih konvencija koje sadrže jednoobrazna materijalna pravila i koje imaju primat u primjeni ili isključuju primjenu kolizionih pravila u istoj oblasti.
- Posebna zaštita potrošača koju predviđa član 42 stavovi 1 i 2 Zakona o međunarodnom privatnom pravu, na osnovu Uredbe Rim I primjenjuje se i na turistička paket-putovanja, organizovane izlete i paket-aranžmane. To bi obuhvatalo i aranžmane koji pored kombinovane usluge putovanja i smještaja predviđaju i učenje jezika, ali ne i ugovore čiji bi predmet bila samo usluga smještaja ili, kao što smo već vidjeli, samo usluga prevoza.

Ugovori čiji je predmet stvarno pravo na nepokretnosti ili zakup nepokretnosti, osim ugovora o pravu na vremenski ograničenu upotrebu nepokretnosti (*timesharing*)

Izuzetak koji predviđa odstupanje od osnovnih pravila za ugovore o stvarnim pravima na nepokretnostima ili zakupu nepokretnosti uspostavlja se zbog značaja, složenosti i povezanosti sa pravom zemlje gdje se nepokretnost nalazi.

Polazi se od stava da potrošač koji kupuje nepokretnost u inostranstvu, čak i ako je reklamiranje prodaje nepokretnosti bilo u zemlji njegovog uobičajenog boravišta, ne može očekivati primjenu svog prava i da će svakako potražiti pomoć stručnog lica (advokata, notara), kao i činjenice da se uknjižba prava svojine vrši u zemlji gdje se nepokretnost nalazi.

Kod ugovora o vremenskom zakupu turističkih objekata, ne postoji tako jaka veza sa pravom zemlje gdje se nepokretnost nalazi, pa se na ove ugovore primjenjuju osnovna pravila kao i na druge potrošačke ugovore.

Pravo Crne Gore - ZMPP

Mjerodavno pravo – recepcija prava EU osim izuzetaka br. 4 i 5 (čl. 42)

Nadležnost suda Crne Gore (čl. 124)

Opšta nadležnost –
prebivalište tuženog;
boravište tuženog koji je
fizičko lice u CG

Nadležnost suda Crne
Gore postoji za tužbu
koju potrošač podnosi
protiv trgovca, ako
potrošač ima prebivalište
u Crnoj Gori

Trgovac može pokrenuti
postupak protiv potrošača
koji ima prebivalište u
Crnoj Gori samo pred
sudom Crne Gore

Od navedenog može se
odstupiti samo na osnovu
sporazuma o nadležnosti
koji:

1) je zaključen poslije
nastanka spora;

2) omogućava potrošaču
da pokrene postupak pred
drugim sudom koji bi bio
nadležan na osnovu
kriterijuma koji nijesu bili
navedeni u ovom članu; ili

3) je zaključen između potrošača i
trgovca ako u trenutku
zaključenja ugovora obje strane
imaju prebivalište ili uobičajeno
boravište u istoj državi, i koji
povjerava nadležnost sudovima te
države, ako takav sporazum nije
suprotan pravu te države.

Oblast primjene

Sva navedena pravila odnose se samo na sporove nastale iz:

1) ugovora o prodaji robe na otplatu u ratama;

2) ugovora o zajmu koji se vraća u ratama ili o bilo kojem drugom obliku kredita odobrenog radi finansiranja prodaje robe; ili

3) svakog drugog slučaja u kojem je ugovor zaključen sa licem koje obavlja trgovačku ili profesionalnu djelatnost u Crnoj Gori ili koje bilo kakvim sredstvima usmjerava takvu djelatnost ka Crnoj Gori ili ka više država među kojima je i Crna Gora, a ugovor ulazi u okvir takve djelatnosti.

Navedeno se ne primjenjuju na ugovore o prevozu, osim na ugovore kojima se za jedinstvenu cijenu pruža kombinovana usluga putovanja i smještaja.

Hvala na pažnji!

